

YAPI DENETİM

İsmet ATMACA
Mersin EMO YDS Komisyon Başkanı

Yapı Denetimi Nedir?

Yapı denetimini “Güvenli, sağlıklı, ekonomik yapı elde edebilmek amaçlarıyla yapıların, ilgili idare ve yükleniciden (müteahhit) bağımsız olarak, tasarım (proje) ve yapım (inşaat) aşamalarında yürürlükteki yapı yönetmelikleri ve standartlara uygun olarak yapılmasının sağlanması süreci” olarak tanımlamak mümkündür.

Yapı Denetim Sisteminin Gelişimi

Cumhuriyet dönemi ile birlikte yerleşme ve yapılaşmaları düzenleme ve denetlemeyi amaçlayan yasal düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır. Bunların ilk örnekleri, 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu ile 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıha Kanunudur. Daha sonra 1933 yılında yürürlüğe konulan 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yolları Kanunu ile Osmanlı İmparatorluğu döneminden beri uygulanmakta olan Ebniye (yapılar) kanunu büyük oranda değiştirilmiş ve bu yasa ile belediye teşkilatı olan yerlerde;

- İmar planlarının hazırlanması esasları,
- Yolların düzenlenmesi,
- Yeni yapılacak yapıların bağlı olacağı kurallar,
- Yapılar için ruhsat alınması,
- Yapı denetimi konularına o günün şehircilik anlayışına uygun olarak yeni esaslar getirilmiştir.

Türkiye’de İmar mevzuatı ve yapı denetiminin temelleri bu yasa ile atılmıştır. Bugünkü imar mevzuatımızın da temelini oluşturan 2290 sayılı yasa, yapıların projelerinin denetimi görevini yerel yönetimlere vermiş, yapım faaliyetlerinin projesine, fen ve sağlık kurallarına, deprem ve imar yönetmeliklerine, yapı malzemeleri ile ilgili standartlara uygun olarak yapımının sağlanması görevini ise fenni mesul, yeni adıyla teknik

Güncel

uygulama sorumlusu, adı verilen ve serbest çalışan mühendis, mimar ve diğer fen adamlarına vermiştir. 1999 yılında meydana gelen İzmit Körfezi ve Düzce depremlerinin çok büyük can ve mal kayıplarına yol açmasından hemen sonra hazırlanan Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında (2000-2005) ise, konuya özel önem verilmiş, ilk kez doğal afetler adı altında bir başlık açılmış ve alınacak önlemler arasına;

- Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği yasasının yeniden düzenleneceği ve yetkin mühendislik kavramının getirileceği,
- İmar yasasının sağlıklı bir yapı denetim sistemi getirecek ve kurallara aykırı uygulama yapanların sorumlulukları ve bunlara uygulanacak yaptırımları içerecek şekilde yeniden düzenleneceği,
- Belediyeler Kanunu ile Büyükşehir Belediyesi Kanununun, sağlıklı bir yapı denetimi sistemi getirecek ve yerel yönetimlerin doğal afet tehlikesi ve risklerinin belirlemesi ve zararlarının azaltılması konusundaki görev, yetki ve sorumluluklarının yeniden düzenleneceği,
- Afet yönetmeliğinin, (deprem bölgelerinde yapılacak yapılar hakkında yönetmelik) depremle ilgili koşullarının bilinçli ve eksiksiz olarak uygulanmasının sağlanacağı,
- Medeni Kanun, Borçlar Kanunu ve Ticaret Kanunlarının ilgili maddelerinin, “yapıda denetim, sorumluluk ve sigorta” konuları bakımından yeniden gözden geçirileceği,
- Mevcut ve yeni yapılacak olan tüm yapı ve alt yapıların yeterli afet güvenliğine kavuşturulması için gereken tüm çalışmaların tamamlanacağı, hükme bağlanmıştır.

